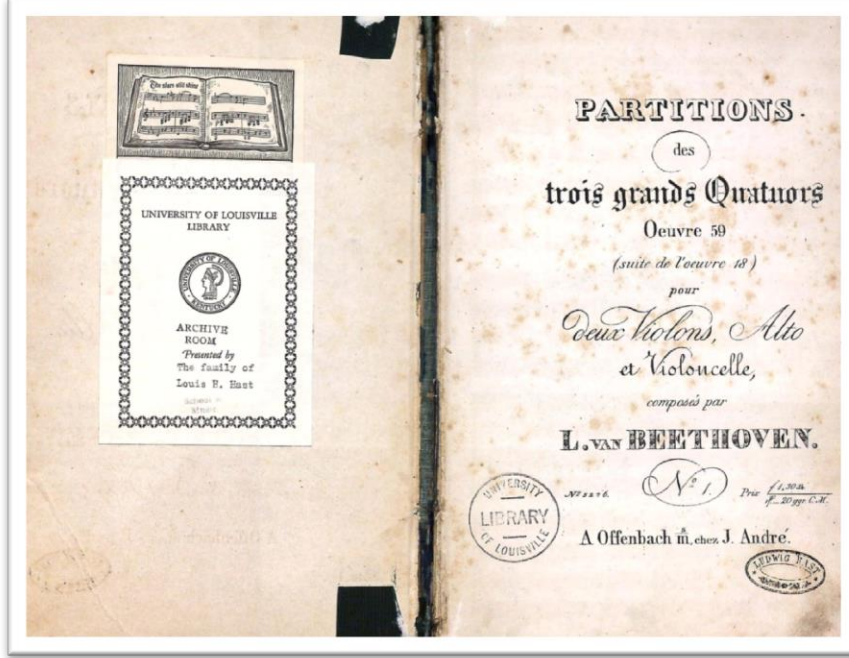

Yaylı Çalgılar Dörtlüsü, Fa Majör Op.59 No.1

* Allegro * Allegretto vivace e sempre scherzando * Adagio molto e mesto * Theme russe (allegro)

Beethoven 18 dörtlü bestelemiştir. Bunlardan Op.59 üç Dörtlü, “Rasumowsky Kuartetleri” adıyla anılır. 1806’da yazılan ve Viyana’daki Rus Elçisi, Kazak asıllı Kont Andreas Krilloviç Rasumowsky’ye (1752-1836) ithaf edilen ve onun yeni sarayının açılışı için bestelenen bu dörtlüler, müzikseverlerden çok müzikten anlayanlara hitap ettiği için konser salonlarında ilgi uyandırmamıştır.

Kendini “tümüyle bu esere adadığını” belirten Beethoven, 26 Mayıs’ta başladığı ilk kuarteti (Fa Majör) 5 Temmuz 1806’da bitirmiş, 3 Eylül günü de yayıncısına üç kuarteti de tamamladığını bildirmiştir. İki keman, viyola ve viyolonsel için yazılan üç kuartet, 1808 yılı Ocak ayı içinde Viyana’da Schreyvogel Yayınevi tarafından ilk kez basılmıştır. Eser daha sonra da, 1824’te dört el piyano için Stegmann’ın düzenlemesiyle, 1820’de Diabelli tarafından birinci bölümü Andante Favori başlığıyla iki gitar için de yayınlanmıştır.

Dizinin ilki olan Fa Majör Dörtlü, 40 dakikayı aşan süresiyle daha önce yazılan dörtlülerden, hatta bestecinin çoğu senfonilerinden bile daha uzundur. Beethoven, kendi de keman çalan ve sonat koleksiyonu yapan elçiye eserini beğendirmek için, finalde bir Rus teması da kullanmıştır. Carl Czery’nin yazdığına göre, 1807 Şubat ayında, kontun sarayının yapımı daha bitmediği için Viyana’da bilinmeyen bir yerde çalınan eserin yorumunda yer alan müzikçiler ve bestecinin arkadaşı, kemancı Schuppanzigh’e kötü bir şaka yapıldığını sanmışlar; Gyrowetz harcadığı paraya üzülmüş, ünlü viyolonselci Romberg notaları yere atıp çığnemişti. Dinleyiciler ise gülmüş ve alay etmişler, besteyi bir delinin saçmalamaları olarak kabul etmişlerdi.

Beethoven’in isteği üzerine her üç kuartetin de keman partilerinin doigtélerini (parmak işaretlerini) yapan İtalyan kemancı Felice Radicati (1778-1823) “Herhalde bunu müzik addetmiyorsunuz” deyince Beethoven şu yanıtı vermiş: “Sizin için değil ama sonraki kuşaklar

için.” Gerçekten de Beethoven bu bestesinde ilk kez homofon (bir ses partisi melodiyi sunarken, diğer partilerin eşlik etmesi) ve polifon (çoksesli) yazış stiline mükemmel bir sentezini sağlamıştır. Her dört bölümü ayrı ayrı sonat biçiminde işlenen dördü, alışılmış her türlü form kaygısından uzak düşünülmüş; besteci her istediğini serbestçe gerçekleştirmiştir. Eserde tema yerine tema grupları oluşturulmuş, karşı temaların yerini üçlü fikirler almıştır.

4/4'lük ölçüde ve Fa Majör tonda başlayan 1. bölümde, çabuk (Allegro) tempodaki ana temayı viyolonsel adeta bir orkestra tınısıyla, karşı çıkan diğer çalgılara rağmen soylu ve anıtsal biçimde duyurmaya çalışır. Beethoven, serimden (exposition) sonra, alışılmış olan tekrarı da yapmaz ve devam eder. Ana tema artık ortaya koyulmaz, kendi gücüyle gelişmeye çalışır ve hayret verici bir şekilde yayılır.

3/8'lik ölçüde, Si bemol Majör tonda başlayan 2. Bölümde, kıvrak canlılıkta ve daima şakacı biçimdeki (Allegretto vivace e sempre scherzando) tempoda ritmik alt yapının, vurguların değiştirilmesi dinleyicilerin garibine gitmiş, scherzo alışılmış dans çeşitlemedi halinden uzaklaşmıştır. Girişte solo viyolonselin duyurduğu scherzo karakteristiğe, solo ikinci keman yanıt vermiş, birinci keman ve viyola da bu oyunu tekrarlayarak yeni fikirlere yol açmış, yeni tema grupları doğmuştur.

Fa minör tonda, 2/4'lük ölçüde, çok ağır ve üzgün (Adagio molto e mesto) tempoda giren 3. bölüm, içten gelen huzursuzluğun yansıtıldığı bir matem müziği havasındadır. Beethoven bu bölümü kardeşinin ölümü üzerine bestelediğini, taslakların üzerinde şu sözlerle belirtmiştir: “Kardeşimin mezarı üzerindeki ağlayan söğüt ya da akasya ağacı.” Ancak bazı biyografi yazarları bu bölümün Beethoven'ın diğer kardeşi Karl'ın 26 Mayıs 1806'da –besteci tarafından

onaylanmayan- evliliği nedeniyle yazılmış bir kitabe olduğunu belirtir. Bazılar da Beethoven'ın doğumundan bir yıl önce doğan ve altı günlükken ölen aynı adlı kardeşi için bestelendiğini öne sürer... Her ne şekilde olursa olsun bu bölüm, sonat formunda iki ezgili bir ağıttır. Her iki ezgi de geniş aralıklı notalar üzerine kurulmuştur ve ilki birinci keman tarafından sunulur; ikincisi de viyolonsel tarafından duyurulurken keman üstte süslü işlemler örer. Dört çalgı da birbirine aşırı bir içtenlik ve duygusallıkla bağlanmıştır. Ancak birinci kemanın, aydınlık Do Majör tonundaki virtüöz kadansı bölümün zirvesini oluşturur.

Ara verilmeden finale, 2/4'lük ölçüde, Fa Majör tonda ve çabuk (Allegro) tempodaki 4. bölüme (Theme russe. Allegro) geçilir. Viyolonsel bu arada canlı bir Rus ezgisini sergiler. Bu temayı da Beethoven'ın Ivan Pratsch'ın yayınladığı Rus Halk Şarkıları dizisinden aldığı belirtilir. Buradaki şarkı, minör tonda ve ağır tempoda olmasına karşın, sonat formundaki bu finalde Majör tonda ve iki misli hızda uygulanmıştır. Rondo ve sonat formlarının karıştığı finalde bu temadan gelişen bölüm büyür, bir eser haline gelir. Bitişten biraz önce birkaç mezür Adagio temposunda ağırlaşır; pianissimo (ppp) şeklide duyulmaz olur. Presto tempoda, kuvveti akorlarla sona erer.

(Süre 41')

Beethoven - String Quartet Op.59, No.1 "Razumovsky" - Végh Quartet –1952
<http://www.youtube.com/watch?v=GgF6q8-MHjM>
Beethoven String Quartet Op.59 No.1 "Razumovsky"
<http://www.youtube.com/watch?v=oXlKu-HgInM>
Belcea Quartet - Beethoven Quartet in F Op. 59, no. 1 'Razumovsky', Movt. 1
http://www.youtube.com/watch?v=rCStf02X_Vs
Beethoven String Quartet in F op 59 No 1 'Razumovsky' 2nd Movement
<http://www.youtube.com/watch?v=wrGhTLI0vAs>
Beethoven String Quartet in F op 59 No 1 'Razumovsky' 3rd Movement
<http://www.youtube.com/watch?v=csk9OX4hDVO>
Beethoven String Quartet in F op 59 No 1 'Razumovsky' 4th Movement
<http://www.youtube.com/watch?v=DIVpQOJAJs>

Kazım ÇAPACI

Trois
Quatuors

pour

2 Violons, Alto et Violoncelle

composés et dédiés

à son Excellence Monsieur

LE COMTE DE RASOUMOFFSKY

PAR

Louis van Beethoven.

OP. 59.

N° 1.

Chaque Pr. { Partition. Fl. 1 - 12 kr
Parties séparées Fl. 2 - 24 kr

MAYENCE CHEZ LES FILS DE B. SCHOTT.

BRUXELLES, SCHOTT FRÈRES.
82, Montagne de la Cour.

LONDRES, SCHOTT & Co
151 Regent Street.

PARIS, MAISON SCHOTT.
1 Rue de la Harpe N° 63 à G^o Hôtel.

Dépôt général de notre féuss de Musique.
LEIPZIG G. F. E. R. D. E.

159.